

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Synopsis Vitæ, Ac Virtutum P. Antonii Iulii Brignole
E Societate Iesv**

Visconti, Giovanni Maria

Antverpiæ, 1671

Cap. II. De eximiis Eleemosynis P. Antonii Iulii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43372

quarum tutelam libenter in se sumebar; aut ad acquisitionem omnium virtutum quæ condecorare solent, & perpolire vitam Nobilis Christiani. Verumtamen hoc novum lumen cælitus à Deo, ad eum modum & tam vivaciter immissum imperfectum suum ei patefecit, & securiorem sanctitatem in forma tam venusta oculis obiecit, ut eum totum in amorem sui rapuerit, itaque inescavit; ut non suspiraret nisi libertatem, & solutionem à vinculis, quæ eum cogebant habere partem cum mundo, & prohibebant quominus evolaret ad locum, in quo posset totus esse cum Deo.

C A P V T II.

De eximiis Eleemosynis P. Antonii Iulii.

ANtequam videamus eum pertigisse ad possessionem desideratæ libertatis, cernamus quatenus pretio auri eam emerit, quæ licet omni auri & argenti copia non benè venditur,

tamen eorum metallorum largitionibus comparatur. Et ipse quidem eam comparavit promerendo singulares, & extraordinarias Dei gratias suis singularibus & multum extraordinariis elemosynis; quarum ut videantur aliqui actus heroici; nescio an debeam ordiri ab una donatione, quam adhuc juvenis, permittente Patre suo, fecit Republicæ centum millium librarum, ad instruendam & armandam triremem: etenim posset nonnullis videri magis esse liberalitatem civilem, quam pietatem Christianam; & genium ac propensionem naturæ, quam violentiam & robur voluntatis. Verumtamen fit ita. Serviatur tantum pro uno ex illis præfagiis virtutis, quæ nonnunquam coruscarunt in prima ætate sanctorum. Id si vel sic sumatur, negari non poterit quin fuerit insigne omen secuturæ præclaræ virtutis. Et vero per mortem Patris dominium absolutum adeptus bonorum, quæ hæres adiit; cœpit quantocyus se strenuè iis exspoliare, Deum faciens Dominum in suis pauperibus; tam largiter, ut homines ca-
ti

ti & prudentes, intelligentes quam profusus esset in Eleemosynis distribuendis, eum compellarent *Praefectum ararii divini*. Conceptus melius veritati consonans, quam fuerit nonnullorum aliorum, qui stupefacti de tam largis eleemosynis, quas sciebant à manu ejus scaturire; cum non possent sibi persuadere, esse omnia munificentiam incoactam ut reapse erat; opinabantur quod per eas grandibus obligationibus iustitiæ olim contractis faceret satis, quarum onus majores sui per hæreditatem ei reliquerant: Harum tamen ne vestigium quidem ullum, vel minimum extabat: nam facultates illi relictæ non solum liberæ erant omni obligatione conscientiæ; verum etiam à vinculis, & legibus dotalibus, & fidei commissis solutæ. Pergebat ergo se exhaurire prodiga largitionum consuetudine, in tantum, ut qui proventus ejus administrabat, animadvertens non facere dominum suum finem dandi, putarit revelandum Confessario ejus, qui per id tempus erat P. Constantius Bovoni; à quo admo-

nitus fuit ne daret amplius, quam reditus inferrent, quo familiæ ejus ad damnis & debitis caveretur. Respondit: Pater mi, apud animum meum perputavi quod cum sis Pater meus spiritualis, deberes me impellere ad satisfaciendum pro meis peccatis, per bonas & amplas eleemosynas, potius, quam me ab iis faciendis deterrere; sed facile assequor te hanc facere admonitionem, ex alterius suggestionem. Quamobrem R. V. boni consulat, si ego pergam dare Deo, quo Deus vicissim mihi det, relicta deinceps ei cura meæ domus. Et profecto videbatur pactum iniisse cum Deo quandoquidem in isto homine justo, verificabatur illud Psalmi: *Tota die miseretur & commodat, & semen ejus in benedictione erit.* Reliquit enim domum suam locupletatam à Deo innumeris divitiis & liberos suos non hæredes dumtaxat suæ munificentia, sed etiam amplis facultatibus paternis dotatos. Itaque non minus fecit, quam dixit, secutusque est id quod conducebat ad extendendas & foecundandas manus Dei erga se liberales.

Facile

Facile erat cognoscere in Ecclesiis, si ipse esset præsens in concione, ex sacculis aut scutellis Eleemosynariorum: in quos solebat effundere omnes nummos aureos, quos secum portabat; qui erant semper bene multi: Et hic erat mos ejus communis in omnibus concionibus jejunii quadragesimalis. Præterea solebat dare multas schedas variarum summarum, & assignationum pecuniæ, etiam millium scutorum, quæ reciperent ex mensa collybistica S. Georgii, & aliis Bankis, ut vocant, ut per personas sibi probè cognitæ & fidæ distribuèrentur pauperibus & Religiosis. Juvenem nobilem sibi utcumque sanguine junctum, sed pauperem, multis annis aluit in studiis, & suis sumptibus ad doctoratus lauream evexit, atque in suis ærumnis sublevavit; donec cœpit honoratis officiis perfungi. Semper quoque pecuniis solatus est ipsum, Matrem ejus, & fratres non obstante peste quæ tunc grassabatur. Mendicis quibus casu fortuito occurrebat subinde, dabat nummum argenteum & aureum:

reum:

reum: de quo illi attoniti & quasi de inusitato favore stupefacti, quando timebant ex quibusdam indicibus, ne moneta haberetur adulterata, nec idonea ad expendendam; dicebant: nolite timere filii de sinceritate, est bona, & sincera, & si non possitis expendere, recurrite ad me & commutabo cum alia vobis probata. Tum enim vero brevem istum stuporem pauperum occupabat multa lætitia, quæ provocabat, & ipsos, & alios, ut confidentius redirent, etiam cum fictionibus & artificibus ac imposturis ad persuadendum se esse indigos auxilii; quibus semper stipem largiter subministrabat, nec examinabat utrum subesset necessitas, quam allegabant nec ne? ne deprehenderet commentum callidæ paupertatis. Et quoniam aliquando edoctus fuit, hac sua facilitate, aditum aperiri ad astutias, & fraudes, respondebat: multum mihi dolet, quod cognitus sim tam parcus erga pauperes, ut cogantur studere inveniendis praxibus coloratis, ad eliciendum opis aliquid è manibus meis. Non solum charitas

que

qua omnia credit eum inducebat, ut dissimularet technas eorum, verum etiam illa ipsa, quæ omnia sustinet, docebat patienter tolerare importunitatem, solum ostendens sensum aliquem, cum perquam admirabili, & leni correptione. Præfixerat sibi regulam quam inter proposita notaverat à se practicanda: *semper cum mansuetudine respondere pauperibus, quantumvis importunis & molestis, absque omni signo impatientia: & si quisquam me verbis pungat, dare illi eleemosynam.*

Sed istud poterat videri utique instar roscidæ stillæ, aut guttæ crassioris, quæ à beneficentia ejus profluebant; non autem perinde se habere ac larga pluvia continua & abundans. Hanc desideras? dum legati munere functus est in aula Hispanica, super alias eleemosynas quotidianas stabilem assignabat integro hospitali Italarum, præterquam quod integris familiis provideret tam de cibatu, quam vestitu. Videbatur odoratu subolfacere necessitates publicas, & privatas, ut tempori succurreret. Aliquando
con-

contigit Dominos Magistratus delibere de restringendo vel numero infirmorum, vel specie servitii, promotos defectu proventuum, quos deprehendebant solito minus inferre. Interea dum hæc consilia agitarentur, evocatus est foras Syndicus nosocomii, qui hoc narravit, & dati sunt illi absque alio dicto in sacculo quingentæ pistolæ aureæ, cum quibus lætus rediit ad concilium, & dixit: non placet Deo, ut contrahatur auxilium suorum pauperum; curæ fuerunt suæ paternæ providentiæ: ecce pignus: & hoc dicto excussit saccum super mensa, & pistolarum cumulus prodiit: quod visum est illis dominis divinæ manus prodigiosum beneficium, & excitavit eos ad æmulandum facinus egregium quod videbant. Post aliquam moram temporis cognovit Syndicus instrumentum divinæ munificentæ fuisse in liberali manu istius *præfecti ærarii divini*; quamvis strictè prohibuisset ipse, ne ullus patefaceret, & evulgaret. Erat fortasse valde deditus ad succurrendum isti loco pio charitatis, ex alia
occa-

occasione ; ob quam condemnabat suam liberalitatem ; ad operandum quasi ex iustitia. Curaverat recitari quædam sua opera in scena, quæ non solum propter elegantiam talis actionis appositè exhibitæ, sed etiam ob æstimationem ingeniosi auctoris, allexerat ad audiendum ingentem concursum Nobilitatis. Scivit postea quod illo die fuissent indulgentiæ propositæ in Nosocomio ; ubi moris erat pietatis gratia, potissimum nobiles, largis eleemosynis se comparare ad eas lucrandas ; sed quod per illam diversionem tam numerosæ nobilitatis attractæ ad spectandam comædiam, admodum pauci ad illud opus devotionis concurrissent ; noluit permittere, ut suæ recreationes dolori, & fraudi essent pauperibus : ac proinde misit hospitali tot scuta aurea, quot videbantur fuisse Dramatis spectatores ; & gratiose addidit quod errorem calculi, si fortasse quis irrepsisset, dein abundantia suppleret. Alia occasione cum per caritatem annonæ multi pauperes penuriam paterentur, maximè ad fluvium

vium

vium Genuensium, ivit ipse quodam die quæsitum unum è societate Patrem magnæ autoritatis, bonitatis, & fidei; dixitque illi se habere nescio quid secreti communicandum. Secedunt seorsim in cubiculum, ibi producit crumenam quam portabat sub axilla, in qua erant mille pistolæ aureæ; posuitque in mensa dicens Patri: Pauperes fluvii satis diram patiuntur famem & inedia, R. V. procuret ut illis succurratur. Ita factum est, & curatum ut per fidos illius terræ accolæ, egentibus biscoctus panis, fabæ, sal, similiaque obsonia distribuerentur, in magnum & dulce levamen famelicæ plebis, potissimum accedente aliorum divitum imitatione, qui hoc exemplo pietatis ad paria præstanda permovebantur. Licet autem adjurasset Patrem, ne ulli revelaret (quod fecerat) cautela tamen ista non sufficiebat, quin fulgor ille auri fuerit major, quam ut lateret; cum nummi illi essent affabrè cusi, ut viderentur data opera ad hoc recenter figurati, quo essent dignum tributum illi domino dominantium, qui pieta-
tem

tem Christianam æstimat minimis suis impensam : non absimili modo quo bonus quidam olim Catholicus in Anglia, æstimabat poenam & supplicium suæ religionis, debere solvi moneta aurea optima, pulcherrima & perfectissima. Atqui quemadmodum in avaris crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit, & eam in potestate habere, desiderium acuit plus habendi; ita in isto præclaro Eleemosynario evenit, ut dando sentiret sibi sitim provocari ad plus largiendum. Capsulas pecuniarias, quales solent devehî ex Hispania, singulas gravidas viginti millibus regalium argenteorum, prout advenerant, exonerabat subinde de mane in Vesperam totas in sinum pauperum & calamitosorum. Semel autem cum advectæ essent ex Hispania aliquantæ tales arculæ regalibus plenæ; Domina Mater illius iussit eas deferri in quoddam cubiculum destinatum ejusmodi rebus magni pretii custodiendis; nec se offerebat occasio eas collocandi ad censum, quo fructum facerent. Rogavit ergo Dominum Ioan-

C

nem

nem Carolum Brignole, ut diligentiam adhiberet ne longo tempore pecunia illa maneret sine emolumento otiosa. Non neglexit rem commendatam exequi Amicus, & intra dies non multos misit qui arculas illas apporarent, inventa commoditate de iis disponendi: sed diligentior fuerat charitas. Vadit Domina ut curet deferri: nec offendit vel unam. Quid illis factum? Intelligit quod Dominus Antonius Iulius præceperit omnia distribui inter duo hospitalia, pro officiis pauperum. Quid adhæc Mater? Ut matrona perquam pia, vehementer lætata est, & gratias egit Amico, curavitque ei dici quod pecunia illa optimè esset collocata ad mensam, ubi perdi non poterat. In multis hujusmodi eventibus bona ejus mater non solum edocta erat acquiescere, sed etiam animata ad gaudendum, quando bonusejus filius, ut solitus erat dicere, ex luto faciebat aurum: Atque adeo potuit illi plus placere eleemosyna multò nobilior ab ipso facta paulo antequam se redderet Religiosum. Non restabat aliud

aliud quod daret, ex iis quæ à Deo acceperat, præter capitalia fideicommissi, & dotalium bonorum, quam summa quadraginta millium scutorum, quæ servaverat dispositioni suæ liberæ, & data erant ad censum supra Montem Salis Florentiæ, eratque optimus redditus. Id cum sciret, determinatus dare deo pretiosissima, & dignissima dona, quæ per se fieri possent; ivit quodam die ad publicum Tabellionem, & iubens fieri instrumentum authenticum, dixit: Ego ad talem finem facio modo donationem irrevocabilem pauperibus talium bonorum &c. reservans mihi tantummodo jus applicandi fructus, iis pauperibus, quibus visum fuerit, donec vivere dabitur: Atque ita exultans quod non haberet deinceps quidquam pretiosi in suo arbitrio, de quo posset disponere, nisi seipsum; subito cogitavit se totum transcribere Deo, prout paulo post fecit. In hanc rem tamquam indubitata & certam, conspirant diversi optimè informati de rebus P. Antonii Iulii, quod ille non ita pridem, quam So-

cietatem ingrederetur, elargitus fuerit necessitati pauperum uno die, & in una donatione semel & simul, quadraginta millia laminarum argenti. Opus misericordiæ, & sanctitatis tam egregium, ut quemadmodum bene observavit sapiens quidam religiosus, in uno consistorio in quo coram Paulo V. super relatione de gestis S. Caroli Borromæi, agebatur de eo in album Sanctorum referendo; Cardinalis Farneſius pronuntiaverit: Quod majus volumus argumentum charitatis, & sanctimonix Cardinalis Borromæi, quam quod dederit pauperibus uno die quadraginta millia scutorum, ex venditione unius principatus? Et quidem fuit actio ejusmodi, ut pluribus dederit initium, etiam durioribus in credendo, æstimandæ sanctitatis S. Caroli adhuc viventis: Atqui post illum non est auditum simile exemplum in altero potissimum privato, *sed non est abbreviata manus Domini*: in isto, enim ejus sermo tantopere se ampliavit, ut excitet non vulgarem admirationem, quod in libris, in quibus notatur ratio

ac-

acceptorum & expensorum; deprehendatur copia eleemosynarum de anno in annum erogatarum tanta, ut solum decem ultimis annis quibus vixerat in sæculo, ascenderit summa supra octoginta duo millia, & sexcenta scuta Romana; & si singulis annis calculi subducantur eorum, quæ elargitus est, nunquam pauciora invenies quam tria, quatuor, & octo scutorum millia. Parcissime dedit quando duo millia dedit, sed cumulatè compensavit illam parsimoniam ultimo anno sæcularis vitæ, qui fuit 1651. in quo solo dedit Deo amplius quam quadraginta duo millia, sexcenta & quinquaginta scuta Romana. Et hæ omnes largitiones transierunt per manus sui Receptoris, & relatæ in libros rationum ejus; & ipsemet postliminio ingenue fassus est, plures alias à se factas nullo conscio, & solum relatas in rationale Dei. Quin erat ita deliberatus ad dandum Deo, ut cœperit cogitationes animo versare non solum de pecuniis erogandis, sed etiam de rebus, & utensilibus domus suæ pretiosioribus distrahendis. Quia ergo habebat

bebat multa vasa argenti elaborati, quæ rarum usum habebant: statuit illa liquanda curare, & capitale inde conficere, cujus fructus converteret in solatium pauperum. Prius tamen consuluit quemdam Religiosum oppidò prudentem & spiritualementem, cum proposito ei obsecundandi, si quod parturiebat in mente, collaudasset. Ab eo tempore coepit præscindere multas species rerum, quæ non videbantur adeo necessariae, vel familiae, vel sibi. Et contigit in hac parsimonia qua utebatur erga se in minutiis subtrahendis, quod redactus fuerit ad defectum habendi unde tribueret necessitatem patientibus, ea propter non solum ex amore humilitatis, sed etiam quia indefinenter impendebat pecunias suas in opera Charitatis, coepit se vestire non tantum modestè, sed etiam pauperum more; & quando fuit Sacerdos indumentis se texit si non mendici, saltem quæ vilia & abjecta dixisses. Habitum gestabat & pallium extremè detritum, & deforme. Usque ad minutias devenit quas fortasse ridet stulta mundi sapient.

piencia, sed magni æstimantur, & practicantur ab iis qui sunt sapientes Christi, & callent sapientiam sanctorum in eleemosynarum exercitio summè perfectorum. Sicut refertur de S. Thoma de Villa-nova, qui cum esset Archiepiscopus Valentinus, ad resarciendum thoracem, quærebat factorem qui minimum laboris sui præmium exigebat; quin imo ipsemet reficiebat detrita & lacera, ut plus superesset, quod posset in dotem offerre filiabus, quas in matrimonium collocabat. Imitatorem in isto habuit P. Antonium Iulium, qui eo se demisit, ut raro admodum barbam sibi tonderi, vel radi curaret, ut pretium operæ in Eleemosynas converteret. Ac præterea non jubebat barbi tonforem venire in suam domum; sed quando illi integrum erat, adibat ejus officinam, ut opera minoris sibi constaret. Unde liquet quam altè sibi in animo impressum haberet illud studium, etiam cum suo incommodo, consulendi necessitatibus calamitosorum. Quod quandoque in verbis suis palam faciebat, quia si quis aliquando

se mirari ostendebat, quod tam prodigius esset in eleemosynis distribuendis, respondebat: *Ego per viam orationis non possum intrare cælum, quia non queo, vel non novi orare: Itaque consilium mihi est experiri, an possim eo pervenire, conciliando mihi gratiam pauperum, ut recipiant me in æterna tabernacula.*

Et vero tantum effecit ut obtinuerit id quo collimabat: etenim fuit opinio diversorum Regularium sapientiæ laude præstantium: mercedem illarum eleemosynarum, fuisse tam notabilem vocationem ad vitam religiosam; quam quando exequutioni mandaverat, fuerunt qui illi scripserunt congratulantes verbis ipsissimis Angeli ad Cornelium Centurionem. *Eleemosyna tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.* Et ipse quasi recognoscens tantum bonum, quod per illam virtutem assequutus fuerat, ne videretur illi ingratus, non neglexit eam exercere pietatem, quæ creverat secum ab infantia, quantum ei per moderatores suos permittebatur. Siquidem in libris rationum, quæ concernebant ejus media; inven-

tæ

tæ sunt largæ eleemosynæ, ejus nomine & rogatu factæ à Domina ejus matre de anno in annum, non tantum usque ad annum 1652. quo societatem ingressus est, verum etiam 1659. duobus antequam moreretur annis, ut ad incredibiles summas excreverint, quemadmodum superius commemoratum est, duorum, trium, quatuor, & subinde quinque millium scutorum per annum. Et in suo testamento anno post ejus mortem, reperta sunt præter alias summas minoris calculi, in legatis divisim in tres partes sectis, septemdecim millia sexcenta & quadraginta scuta Romana, quarum quartam partem assignavit loco pio, qui exstruitur extra veteres muros Genuæ, ad excipiendos hospitio omnes pauperes vagabundos. Alterum tantum voluit impendi, ut de fructibus ejus prospiceretur Ecclesiis pauperibus diœcesis Genuensis, de ornatu missæ & altarium, & aliorum quibus egebant, ut in cultu divino decorum fervaretur. Aliarum duarum quartarum partium pariter ad censum locatarum fructus annuos assigna-

signavit duobus Corficæ Collegiis Societatis Aiaccienſi, & Baſtienſi; ut cum auctoritate Provincialis converterentur in beneficium ſpirituale & corporale incolarum illius regni; permiſſiones, & alia auxilia ad illud ordinata, pro arbitrio ſuorum Executorum; qui omnes erant homines præclaræ pietatis & prudentiæ; quibus ideo reliquit poteſtatem mutandi ſecundum occurrentia impedimenta; ita tamen ut manerent in perpetuum afixa operibus piis, nec ulli liceret divertere aliò effectus ſuæ Charitatis, ſive per mortem, ſive per lapſum temporis. Circa quod teſtamentum fortaſſe non erit abs re dare ſatiſfactionem juſtæ curioſitati, quæ alicui poſſet facile incidere, uti incidit cuidam Patri perquam illi familiari, qui confidenter ab eo quæſivit: quare in alios tam profuſus fuiſſet, & Societati nihil ſuarum rerum reliquiſſet? Cui reſpondit in hunc modum: *Sum turpiter deceptus: quia cum ne verbum quidem mihi inſinuatum eſſet ab hominibus Societatis, qui meam vocationem direxerunt, & quorum conſilio*
uſus

usus sum in abdicatione honorum: credidi
eos nullare opus habere: attamen si comper-
tum habuissem id quod modo vidi, & expe-
rior, de paupertate, & indigentia prope
omnium collegiorum Provincia; multo li-
bentius applicassem mea Societati, quam
ulli alteri operi pio: quia existimo ad ma-
jus Dei hoc futurum fuisse obsequium, &
ideo subjunxit: modicum id quod re-
tinuisset disponendum, quandoqui-
dem de pluribus non posset, desiderare
se relinquere Societati; sicut & fecit,
fueruntque duo millia scutorum. Ita
relatum est ab illo Patre, qui eum per-
cunctatus est, homine magnæ virtu-
tis, pietatis, & auctoritatis, adhibito
ad primaria regiminis officia in religio-
ne. Ille vero quod Religiosus non po-
terat facere de suo, vel nomine suo,
quia habebat filios ætate, & dignitati-
bus pares, ut se honorificè sustenta-
rent; procurabat sudoribus suis quod
daret, nunc mendicando, nunc con-
sulendo & exhortando alios, ut in elee-
mosynis elargiendis essent liberales,
& profusi; nominatim autem in con-
cionibus, in quibus tam ardentem, &
cum

cum tanta energia commendabat Eleemosynas, ut ex omnibus civitatibus ubi ad populum dixit, testimonia allata sint longe superasse earum collectam, consuetudinem antecedentem, & subsequentem aliorum temporum. Et in prima quadragesima quam dixit Genuæ, non aliter quam quemadmodum oculi semper sunt vitiosi, qui in sole maculas & obscuritatem vident, aut videre se putant; fuit à quibusdam ei vitio datum, quod nimium in eò calidè & ardentè ageret, perinde ac si studeret suadæ lenonicio aliis concionatoribus palmam præripere: quod cum ei fuisset relatum, uno mane quo prædicabat ad numerosissimum confluxum populi, finita prima concionis parte, vertit se ad Crucifixum, & quemadmodum scripsit, qui fuit præfens, cum insolita teneritudine cordis, cum hac apostrophe alloquutus est: Dilectissime I E S U, ita conqueruntur de me nonnulli, quia utor terminis nimis importunis in petenda stipe pro tuis pauperibus? attribuentes hoc meo commodo, tamquam si ea arte quæram

nomen mihi & famam conciliare inter
verbi tui Præcones? *Iudica me Deus,*
qui potes scire, meam intentionem,
& satisfactionem non esse aliam, quam
succurrere Indigentibus, pro quibus
me etiam modo statim vendere para-
tus essem, si gratiosè & cum honesta
calliditate in eam mancipii sortem me
coniicere liceret; sed hoc me non ter-
ret. Protestor quod semper tanto fer-
ventius in eorum favorem loquuturus
sum, quanto impotentior me cer-
no ad eos meis facultatibus sublevan-
dos quibus pro te, me voluntariè exui:
Ita ille in spiritu fervoris. Et revera vi-
ta ejus tota quam in sæculo traduxit,
non fuit aliud quam perpetua exspo-
liatio & abdicatio fortunarum suarum,
ad acquirendam margaritam Evange-
licam, pro qua denique *dedit omnia*
sua, & comparavit eam.